

Landnám í Hetlandi

Vit prenta her grein eftir Jóhannes Johansen, sum hevur staðið í blaðnum Mondul, ið Føroya Fornminnissavn gevur út

Tað hevur leingi verið kunnugt, at Hetland hevur verið bygt frá fyrndartið. Húsaleivdir, summar nevndar tempul av fornfrøðingum, og steinsetingar av ymiskum slag sýna, at fólk hava búsett seg í Hetlandi longu í fornöld.

Fyri nøkrum árum síðani var eg kanningarferð í Hetlandi. Endamálið var at kanna gróðrarsøgu landsins og samanbera hana við ta føroysku. Eitt av úrslitunum var, at eg kundi seta aldur á fyrstu búseting Hetlands. Hon fór fram umleið 3400 f. Kr.

Hetta havi eg sett á prent áður, men bert í enskum og donsrum tíðarritum, og eg skal ti her greiða eitt sindur frá hesum arbeiði.

Við bygdina Murraster í vestara parti av høvuðsoynni Mainland er ein mýra. Har hevur áður verið vatn, men tað er so við og við uppfyllt og tilgrógvíð. Í hesi mýru gjørdi eg eina boring, ið gekk á botn 5.7 m niðri. Aldurin á tí niðasta var 10.000 ár og tí ovasta 500 ár, t.e. frá umleið 8000 f.Kr. til umleið 1500 e.Kr. Plantusáðið (pollen) varð síðan kannað í hesum

tilfari, frá botni, ið stavar frá tíðini beint aftan á istíðina og allan vegin upp við umleið 10 cm. millum hvønn sýnislut.

Í fleiri túsund ár var trævøkstur í Hetlandi, ikki beinleiðis skógur, men rættiliga nógv var til av björk, pili, hesli og baraldi. Helst eigur hesin gróðurin at nevast kjarr við størri og smærri bjørkatrøum her og har. Umframt henda runna- og trævøkstur hava vaksið margar stórar urtir, sum t.d. mjaðarurt, sløkja og fleiri sløg av stórum trollakampur, sum t.d.

Whiteness í Hetlandi

kalskampur, kvennkampur og kumlakampur.

Knappliga hvørur hesin gróður, ella minkar niður í lítið og einki. Samstundis kemur ein nýggj planta til oyggjarnar, tað er jóansøku gøtubrá. Tað er royndur lutur, at henda plantan altíð fylgist við menniskjum.

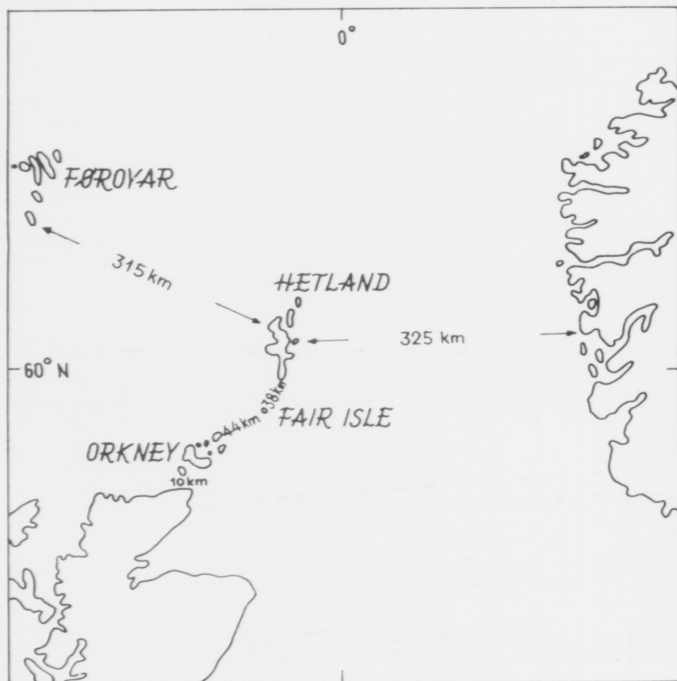
Orsøkin til broytingarnar í plantuvækstrinum í Hetlandi um hetta mundið er púra greið: fólk

og fæ eru komin til oyggjarnar.

Tað eru kanska ikki menniskjuni sjálv, ið forkoma øllum hesum kjarrvækstri, men heldur húsdýr teirra. Serliga er tað seyðurin, ið ger um seg. Eftir stuttari tíð hevur hann bitið runnar, smærri trø og tann ríka urtavøksturin, ið var frammanundan. Hann forðar eisini fyri, at kjarrið kann vaksa upp aftur ti

hann etur nýggju sprotarnar, so hvørt teir koma fram. Á ávisum støðum í Hetlandi, har seyðurin ongantið er sloppin framat, kunnu vit enn siggja henda uppruna-gróður.

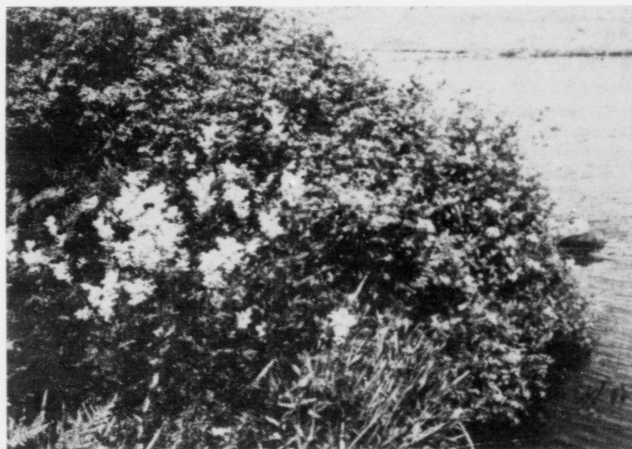
Myndin á hesi síðu er frá einum hólmi í vatninum Clousta í landnyrðing úr Murraster. Har hevur seyður ongantið verið, og hólurin hevur ti dagin í dag ríkan vøkst-

Mynd 5

Mynd 1

Mynd 2

Mynd 3